

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне й практичне значення результатів дисертації Славінського Олександра Вікторовича на тему «Механізми державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Дисертаційна робота виконана у межах кількох науково-дослідних робіт. Зокрема, дослідження здійснено відповідно до науково-дослідної роботи кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету «Київський авіаційний інститут» на тему «Теоретико-методологічні засади трансформації публічного управління в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення» (номер державної реєстрації 0125U002024), а також у межах науково-дослідних робіт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова: «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0117U000103) та «Шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в сфері національної безпеки в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0120U104417). У межах зазначених досліджень автором розроблено рекомендації щодо вдосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної сфери України.

Актуальність теми дисертаційної роботи. Рекреаційна сфера України виступає системоутворювальним чинником соціально-економічного розвитку держави, адже сприяє підвищенню добробуту населення, формуванню здорового способу життя, збереженню природно-екологічного балансу та

позитивного іміджу країни у світі. В умовах глобальної конкуренції якість рекреаційних послуг та ефективність їх управління перетворюються на ключові параметри сталого розвитку, що визначають репутацію держави як простору безпечного, комфортного та екологічно орієнтованого відпочинку. Тому на сучасному етапі стратегічним завданням публічного управління стає створення дієвих моделей державного регулювання, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності рекреаційного сектору, розширення пропозиції послуг і збереження природних ресурсів у межах екосистемного підходу.

Незважаючи на зростаючу роль рекреаційної галузі у структурі національної економіки, її розвиток залишається фрагментарним та недостатньо інтегрованим у систему державного стратегічного планування. Дефіцит інституційної підтримки з боку держави, обмежений інвестиційний потенціал регіонів та слабка екологічна регламентація призводять до зниження якості рекреаційного продукту й нерівномірного розвитку територій. Це вимагає переходу від ситуативного адміністрування до системного публічного управління, що поєднує регуляторні, економічні та екологічні інструменти впливу.

Сучасні виклики урбанізації, кліматичних змін і зростання антропогенного навантаження висувають особливі вимоги до механізмів публічного управління сталим розвитком. Формування збалансованої моделі державного регулювання рекреаційної діяльності має ґрунтуватися на інтеграції економічних стимулів, адміністративно-правових норм і принципів екологічної безпеки. У цьому контексті дослідження еколого-економічного механізму державного управління у сфері рекреації набуває особливого практичного та теоретичного значення, оскільки забезпечує можливість системної взаємодії між природокористуванням, соціальними потребами населення та економічним зростанням регіонів.

Особливої гостроти проблематика набула у зв'язку з глибокими соціально-економічними потрясіннями, спричиненими пандемією COVID-19 та

повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України. Ці кризи не лише дестабілізували національну економіку, а й оголили системні вади в управлінні рекреаційною сферою, актуалізувавши потребу в оновленні державних стратегій і регіональних програм розвитку. Відповіддю на ці виклики стали документи нової генерації державної політики — Стратегія розвитку туризму та курортів до 2026 року, Державна стратегія регіонального розвитку до 2027 року та Національна економічна стратегія–2030, реалізація яких потребує науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічно-управлінських механізмів, адаптованих до регіональної специфіки й ресурсного потенціалу.

Особливо перспективними для впровадження сучасних управлінських підходів є території з високим рівнем рекреаційної концентрації — Карпатський і Причорноморський регіони. Їхній сталий розвиток визначається балансом між економічною активністю, збереженням природного середовища та розвитком інфраструктури, що робить формування систем управління, орієнтованих на результативність, участь громад і багаторівневу взаємодію органів влади, ключовим напрямом забезпечення державного контролю за використанням рекреаційних ресурсів.

Питанням державного регулювання рекреаційної сфери присвячено праці таких вітчизняних учених, як В. Анопрієнко, В. Величко, З. Герасимчук, А. Горецький, М. Глядіна, В. Гуменюк, А. Дехтяр, С. Домбровська, В. Коврегін, С. Левцов, Р. Марутян, А. Мельник, А. Помаза-Пономаренко, Д. Савушкін, Е. Щепанський та інших, а також зарубіжних дослідників — М. Горовітса, Дж. Розенсвейга, С. Джонса, О. Стіварта, О. Робінсона, І. Стюарта, Т. Малара та інших. Водночас питання визначення пріоритетних напрямів використання рекреаційних ресурсів, їх інтеграції до системи сталого розвитку територій та формування ефективних механізмів державного регулювання залишаються недостатньо дослідженими, що і зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій з удосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної сфери України в умовах сталого розвитку.

Для досягнення мети дослідження були визначені наступні завдання:

- систематизувати основні дослідницькі підходи до організації рекреаційної діяльності в Україні в контексті системного підходу, охарактеризувати категоріально-понятійний апарат дослідження;
- визначити особливості та ключові аспекти еколого-економічного механізму та ресурсного забезпечення сучасних рекреаційних систем;
- обґрунтувати специфіку державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери в Україні, ідентифікувати актуальні виклики та суперечності у воєнний та післявоєнний періоди при формуванні відповідних регуляторних механізмів;
- проаналізувати та узагальнити зарубіжний досвід розвитку рекреаційних можливостей країн світу з метою адаптації його кращих практик в Україні;
- розкрити основні тенденції формування та розвитку системи стандартів і гарантій у контексті державного регулювання рекреаційної сфери на засадах сталого розвитку;
- сформулювати практичні рекомендації з удосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної сфери України в умовах сталого розвитку.

Об'єкт дослідження — державне регулювання рекреаційної сфери в Україні.

Предмет дослідження — механізми державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, порівняння та класифікації — для дослідження сутності, ознак,

принципів, форм і моделей державного регулювання рекреаційної сфери в умовах сталого розвитку; системний підхід — для обґрунтування концептуальних засад організації взаємодії різних суб'єктів управління рекреаційною сферою в сучасних умовах; метод статистичного аналізу — для оцінки сучасного стану та динаміки розвитку державного регулювання рекреаційною сферою в Україні; метод прогнозування — для визначення перспектив та потенційних напрямів розвитку рекреації; компаративний аналіз — для виявлення спільних рис та відмінностей у практиках державного регулювання різних країн; структурно-функціональний аналіз — для дослідження організаційної структури управління розвитком рекреаційної сфери та функцій його суб'єктів; метод моделювання — для розробки та візуалізації механізмів управління розвитком державного регулювання рекреаційною сферою в Україні на національному та місцевому рівнях.

Інформаційну базу дослідження становили закони України, нормативно-правові акти органів державної влади, офіційні статистичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали міжнародних організацій, а також результати власних досліджень автора.

Наукова новизна отриманих результатів обґрунтуванні теоретико-методичних засад формування механізмів державного регулювання рекреаційної сфери в умовах сталого розвитку та розробці практичних рекомендацій з удосконалення цих механізмів в Україні.

Найвагоміші результати дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, полягають у такому:

у перше:

– розроблено концептуальну модель удосконалення механізмів державного регулювання розвитку рекреаційної сфери, що відображає структурну організацію, типологію взаємодій та специфіку практичної імплементації інструментів державного впливу на досліджувану сферу із одночасним висвітленням змісту зазначених механізмів та окресленням стратегічних напрямів їх модернізації;

– запропоновано структуровану Дорожню карту державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України на середньострокову перспективу (5–10 років), представлену у вигляді блок-схеми з послідовними етапами трансформації — від післявоєнного відновлення до досягнення глобальної конкурентоспроможності, що інтегрує концептуальні орієнтири, індикативні критерії та прогностичні сценарії і формує новий інструмент системного аналізу та стратегічного планування у сфері рекреації

удосконалено:

– особливості та ключові аспекти еколого-економічного механізму й ресурсного забезпечення рекреаційних систем шляхом уточнення їхніх структурних елементів, системних взаємозв'язків та інституційних умов реалізації, ефективність функціонування яких забезпечується не лише економічними та фінансовими ресурсами, а й екологічними, соціальними та інноваційними чинниками, інтегрованими у єдину систему державного регулювання;

– теоретичні підходи до обґрунтування специфіки державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України в умовах війни та повоєнного відновлення, що базуються на уточненні характеру екологічних втрат, соціальних проблем та інституційних викликів і визначаються реалізацією через багаторівневу систему управління, поєднанням економічних і соціальних пріоритетів, адаптивністю регуляторних механізмів до кризових умов та інтеграцією міжнародної підтримки й інституційного партнерства;

– категоріально-понятійний апарат науки «Державне управління» шляхом уточнення ключових понять: «екологічний туризм у системі публічного управління» як форми організованої рекреаційної діяльності, що реалізується в межах державної політики сталого розвитку та ґрунтується на принципах раціонального використання природних ресурсів, мінімізації екологічного впливу, соціальної інклюзії та культурної чутливості; «державне регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери» як інституційно

організованої, нормативно визначеної та цілеспрямованої діяльності органів публічної влади, що реалізується через комплекс правових, економічних, організаційних та інформаційних механізмів;

набуло подальшого розвитку:

– дослідження основних тенденцій формування та розвитку системи стандартів — економічних, соціальних, екологічних, інституційних та культурних — у контексті державного регулювання рекреаційної сфери України на засадах сталого розвитку, як базових вимог до рівного доступу населення до рекреаційних послуг, їх якості, екологічної збалансованості, соціальної інклюзії та інноваційності рекреаційних практик;

– аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду розвитку рекреаційних можливостей країн світу з метою адаптації кращих практик в Україні для модернізації рекреаційної сфери, орієнтованої на екологічну збалансованість, соціальну доступність та міжнародну конкурентоспроможність, шляхом виокремлення релевантних моделей: інтеграції культурної спадщини у рекреаційні маршрути (Франція, Італія); екологізації курортів і впровадження «зелених» технологій (Німеччина, Австрія); запровадження високих стандартів сервісу та інклюзивності рекреаційної інфраструктури (Швейцарія); розвитку національних парків як інструменту сталого туризму (Канада, США); поєднання традиційної культури з інноваційними формами рекреації (Японія).

2. Рівень теоретичної підготовки здобувача, рівень обізнаності дисертанта з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач демонструє ґрунтовний рівень теоретичної підготовки та широку наукову ерудицію у сфері публічного управління та державного регулювання рекреаційної діяльності. Дисертаційне дослідження спирається на значний масив наукових джерел вітчизняних і зарубіжних авторів — список використаних джерел налічує 214 найменувань, що свідчить про системне і всебічне опрацювання проблематики. Автор упевнено орієнтується в міжнародних концепціях сталого розвитку, екологічного менеджменту та

державного регулювання рекреаційної сфери, вдало використовує міждисциплінарні підходи та демонструє здатність до самостійного наукового аналізу, синтезу й концептуального узагальнення. Посилання на першоджерела є коректними, повними та доречними, рівень обізнаності з науковими здобутками інших учених — високим.

3. Результати дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота має вагоме наукове та прикладне значення. У теоретичному відношенні вона суттєво поглиблює науково-методологічне підґрунтя державного регулювання рекреаційної сфери, збагачує категоріально-понятійний апарат галузі та пропонує оригінальну концептуальну модель, що відкриває перспективи для подальших досліджень у сфері управління сталим розвитком рекреаційних і туристичних систем. Розроблені прогностичні сценарії (оптимістичний, реалістичний та песимістичний) трансформації рекреаційної галузі є самостійним науковим доробком, що дозволяє органам державної влади здійснювати науково обґрунтований вибір стратегічних орієнтирів залежно від реальних умов розвитку.

У практичному вимірі теоретичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних механізмів, заходів і пропозицій щодо вдосконалення державного регулювання рекреаційної сфери України, розвитку інституційної інфраструктури та запровадження методології управління в умовах сталого розвитку. Особливу практичну цінність становить Дорожня карта трансформації механізмів державного регулювання рекреаційної сфери України — інструмент, що поєднує концептуальні орієнтири з конкретними етапами, термінами реалізації та відповідальними виконавцями. Запропоновані рекомендації можуть бути використані органами державної влади та органами місцевого самоврядування при розробці та реалізації політики рекреації в Україні, зокрема в рамках програм повоєнного відновлення, євроінтеграційних реформ та регіонального розвитку.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Славінський О. Теоретичні аспекти державного регулювання рекреаційної сфери. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 8. С. 1–20. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.8.18>.
2. Славінський О. В. Механізми державного регулювання процесів моніторингу змін попиту на рекреаційні послуги в умовах зміни клімату. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 6. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.6.15>.
3. Славінський О. Сутнісна характеристика рекреаційної сфери: основні поняття. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2025. Вип. 1 (22). С. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2025-1-5>.
4. Славінський О. Механізми державного регулювання тенденцій попиту на рекреацію та екологічний туризм у країнах Європи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 12. С. 219–222. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.12.219>.
5. Славінський О., Лелеченко А. Напрями вдосконалення правового та фінансового механізмів державного регулювання рекреаційної сфери. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.8.6>.

4. Оцінка мови і стилю дисертації.

Дисертаційна робота написана грамотною, науково виваженою мовою з дотриманням термінологічних стандартів галузі публічного управління та адміністрування. Текст роботи відзначається концептуальною цілісністю, чіткістю викладу та внутрішньою логічною узгодженістю між розділами. Автор упевнено оперує як загальнонауковою, так і галузевою термінологією у сфері рекреаційної діяльності, публічного управління та сталого розвитку, вміло поєднуючи теоретичні узагальнення з конкретними прикладами, статистичними даними та результатами порівняльного аналізу. Структура роботи є логічно вивіреною і повністю підпорядкованою меті та завданням дослідження. Наявність 10 рисунків, 4 таблиці та 3 додатки свідчить про

ретельне опрацювання емпіричного матеріалу й уміння його структурованого представлення.

5. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

Зміст дисертаційної роботи повністю відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Проблематика механізмів державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери є органічною складовою зазначеної спеціальності й безпосередньо стосується питань формування та реалізації державної галузевої політики, інституційного забезпечення управлінської діяльності, нормативно-правового регулювання та практичного вдосконалення механізмів публічного управління на різних рівнях. Отримані наукові результати, теоретичні положення та практичні рекомендації є обґрунтованими, достовірними, теоретично і практично значущими та повною мірою відповідають вимогам, що висуваються до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

6. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація оформлена з ретельним дотриманням чинних нормативних вимог. Загальний обсяг роботи становить 221 сторінку, з яких 187 сторінок займає основний текст. Робота містить 10 рисунків, 4 таблиці та 3 додатки, що забезпечує належний рівень наочності й аналітичної обґрунтованості викладеного матеріалу. Список використаних джерел налічує 214 найменувань, що підтверджує широке та системне охоплення наукової літератури як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Основні положення і результати дослідження викладено у 10 публікаціях, серед яких 5 статей у фахових збірниках наукових праць та 5 тез доповідей у збірниках матеріалів наукових форумів. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження становить 3,15 друк. арк.

7. Рекомендації дисертації до захисту. Дисертаційна робота Славінського Олександра Вікторовича на тему «Механізми державного

регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України» є самостійним, науково зрілим і завершеним дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій з удосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної сфери в умовах сталого розвитку, воєнного стану та євроінтеграційних перетворень. Робота вирізняється оригінальністю концептуальних підходів, системністю наукового аналізу, глибиною теоретичного обґрунтування та чіткою практичною спрямованістю отриманих результатів. Особливої наукової цінності їй надають розроблена концептуальна модель удосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної сфери та структурована Дорожня карта трансформації галузі, що є оригінальними інструментами стратегічного планування, здатними реально вплинути на якість управлінських рішень у досліджуваній сфері.

Виходячи з вищевикладеного, вважаю, що дисертаційна робота Славінського Олександра Вікторовича на тему «Механізми державного регулювання сталого розвитку рекреаційної сфери України» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44, а його автор Славінський Олександр Вікторович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Доцент кафедри управління у сфері
цивільного захисту ННІ ЦЗ
доктор наук з державного управління, доцент

Ігор ХМИРОВ